

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра інженерії програмного забезпечення (№ 603)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис) І.Б.Туркін
(ініціали та прізвище)

« 31 » 08 2021 р.

**СИЛАБУС *ОБОВ'ЯЗКОВОЇ*
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Інтелектуальна власність
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 12 Інформаційні технології
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 121 Інженерія програмного забезпечення
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Інженерія програмного забезпечення»
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Вдовітченко О. В., доцент, к.т.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри інженерії
програмного забезпечення (№ 603)

(назва кафедри)

Протокол № 2 від «31» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д-р техн.наук., проф.
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Туркін І. Б.
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування

(підпис)

Колодій Д.В.
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Вдовітченко Олександр Валерійович, к.т.н., доцент каф. інженерії програмного забезпечення. Перелік дисциплін, що викладаються: мережеве програмування РНР, програмне забезпечення Інтернету речей, системне програмування, інтелектуальна власність.

Напрями наукових досліджень: екологія програмного забезпечення, інтернет речей та машинне навчання.

Контактна інформація: email: o.vdovitchenko@khai.edu, тел. +380937663158.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр

Обсяг дисципліни: 3,5 кредитів ЄКТС/ 105 годин, у тому числі аудиторних – 32 год., самостійної роботи здобувачів – 73 год.

Форма здобуття освіти – денна

Дисципліна обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття.

Види контролю – модульний контроль, іспит.

Мова викладання – українська.

Пререквізити – «Дипломна робота (проект) бакалавра».

Кореквізити – випускна кваліфікаційна робота магістра

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: ознайомлення з основними принципами та методиками системного уявлення про інтелектуальну власність як джерела інноваційного розвитку та умінь ідентифікації, позиціонування, захисту, комерціалізації та охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Завдання: полягає у освоєнні теоретичного матеріалу (підручників, монографій, статей тощо) та розгляді і вирішенні студентами практичних ситуацій, що виникають в сфері інтелектуальної власності.

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

- ФК01. Здатність аналізувати предметні області, формувати, аналізувати та моделювати вимоги до програмного забезпечення.
- ФК04. Здатність розвивати і реалізовувати нові конкурентоспроможні ідеї в інженерії програмного забезпечення.
- ФК07. Здатність систематизувати професійні знання щодо створення і супроводження програмного забезпечення.

Очікувані результати навчання.

Програмні результати навчання:

- ПРН01. Знати і застосовувати сучасні професійні стандарти і інші нормативно-правові документи з інженерії програмного забезпечення
- ПРН13. Визначати організаційно-управлінські рішення в умовах невизначеності та зміни вимог; конфігурувати програмне забезпечення, керувати його змінами та розробленням програмної документації на всіх етапах життєвого циклу.
- ПРН14. Набувати нові наукові і професійні знання, вдосконалювати навички, прогнозувати розвиток програмних систем та інформаційних технологій.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони.

- форма занять (лекції /самостійна робота);
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Поняття інтелектуальної діяльності та її результату.

Поняття та ознаки права інтелектуальної власності, юридична природа і правова охорона права інтелектуальної власності. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною і використанням об'єктів інтелектуальної власності: джерела авторського і суміжних прав, джерела патентного права, джерела правового регулювання засобів індивідуалізації товарів і послуг, джерела правового регулювання нетрадиційних результатів інтелектуальної діяльності.

- обсяг аудиторної роботи – 2 г.
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 8 г;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони.

Тема 2. Міжнародна охорона інтелектуальної власності.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- обсяг аудиторного навантаження – 4 г.;
- теми практичних занять: основні документи для реєстрації авторського права на твір;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. «Бернська конвенція по охороні літературних і художніх творів». «Всесвітня Конвенція про авторське право». «Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм». «Конвенції про охорону прав виконавців, виробників фонограм і мовних організацій». «Брюссельська конвенції про поширення сигналів, що несуть програми, які передаються через супутники». «Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності по авторському праву». «Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності». «Конвенція по охороні промислової власності», «Договір про патентну кооперацію»;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 8 г.;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Міжнародна охорона інтелектуальної власності.

Тема 3. Авторське право та суміжні права

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- обсяг аудиторного навантаження – 4 г.;
- теми практичних занять: основні документи для реєстрації авторського права на твір;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Об'єкти авторського права: поняття і ознаки, основні види. Суб'єкти авторських прав, їх правовий статус. Особливості передання майнових авторських прав. Особливості правового регулювання суміжних прав: загальні положення щодо суміжних прав в законодавстві, права виконавця, права виробників фонограм, права організацій мовлення. Захист авторських і суміжних прав;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 8 г.;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: авторське право та суміжні права.

Модульний контроль 1.

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).
- Обсяг аудиторного навантаження: за необхідністю.
- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.
- Обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 години.

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 1. Патентне право.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- обсяг аудиторного навантаження – 4 г.;
- теми практичних занять: посібник користувача, як об'єкт отримання авторського свідоцтва;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Об'єкти патентного права. Поняття та ознаки винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Правове становище суб'єктів патентного права. Правове становище авторів, власників патентів, особливості правового статусу патентних повірених. Порядок оформлення патентних прав, основні стадії даної процедури. Особливості патентного права в Україні на секретний винахід і корисну модель. Права авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Особливості передання майнових прав. Захист права на винахід, корисну модель, промисловий зразок;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 6 г.;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: патентне право.

Тема 2. Програма для ЕОМ – особливий об'єкт авторського права.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- обсяг аудиторного навантаження – 4 г.;
- теми лабораторних занять: посібник користувача як об'єкт отримання авторського свідоцтва.;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Комп'ютерна програма (програма для ЕОМ) – поняття і правовий режим. Класифікація програм. Особливості правового режиму. Захист прав на програмне забезпечення;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 7 г.;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: підходи до захисту ПЗ.

Тема 3. Авторський договір, ліцензійний договір - поняття, види. Комп'ютерне піратство.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- обсяг аудиторного навантаження – 5 г.;
- теми практичних занять: реєстрація твору на спеціалізованих електронних ресурсах;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Поняття, призначення, види і форми авторського та ліцензійного договорів. Сучасні "ліцензійні угоди" в сфері ПЗ. Колективне

управління майновими правами – поняття і призначення. Функції організацій по колективному управлінню майновими правами. Захист авторських і суміжних прав. Відповідальність: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна. Види і методи боротьби з комп'ютерним піратством. Судова практика. Правові і організаційно-технічні методи боротьби. Мінімізація ризиків добросовісних власників ПЗ;

- обсяг самостійної роботи здобувачів – 7 г.;

- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Поняття копірайту та торгівельного знаку.

Тема 4. Комерційна таємниця.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);

- обсяг аудиторного навантаження – 4 г.;

- теми практичних занять: Реєстрація твору на спеціалізованих електронних ресурсах;

- обов'язкові предмети та засоби – немає;

- стисла анотація. здобуття комерційної таємниці. Режим комерційної таємниці. Виключення. Заходи по охороні конфіденційності інформації. Відповідальність: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна;

- обсяг самостійної роботи здобувачів – 6 г.;

- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Ноу хау.

Тема 5. Інші об'єкти інтелектуальної власності.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);

- обсяг аудиторного навантаження – 5 г.;

- теми практичних занять: оформлення заявки на винахід.;

- обов'язкові предмети та засоби – немає;

- стисла анотація. Комп'ютерна програма (програма для ЕОМ) - поняття і правовий режим. Класифікація програм. Особливості правового режиму. Захист прав на програмне забезпечення;

- обсяг самостійної роботи здобувачів – 8 г.;

- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Інші об'єкти інтелектуальної власності.

Модульний контроль 2.

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

- Обсяг аудиторного навантаження: за необхідністю

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 годин.

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання: немає.

6. Методи навчання

За джерелами придбання знань – словесні: лекція (вступна, традиційна, проблемна, з помилками), бесіда (евристична), диспут, дискусія, робота з друкованими та інтернет-джерелами; наочні: ілюстрація, спостереження; практичні: вправа, лабораторна робота.

За характером пізнавальної діяльності тих, хто навчається – інформаційно-репродуктивний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.

За логікою пізнання – індуктивний, дедуктивний, аналогій, вивідних знань.

Методи перевірки й оцінки знань, умінь, навичок: спостереження, усне опитування, контрольні роботи, програмований контроль, тестування (традиційне та машинне).

7. Методи контролю

Опитування на лекціях. Виконання і захист практичних робіт. Модульні контрольні роботи.

Форма підсумкового контролю успішності навчання:

– іспит (письмово) у першому семестрі.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	16	0...16
Виконання і захист практичних робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	10...18	1	10...18
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання і захист практичних робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	10...18	1	10...18
Усього за семестр			60...100

Білет для іспиту складається з 3 теоретичних та одного практичного питання. Кожне теоретичне питання оцінюється в 15 балів, а практичне – 55 балів.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. З знання історії виникнення інтелектуальної власності; поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони; поняття міжнародної охорони інтелектуальної власності; розуміння авторського права та суміжних прав; патентне право; розуміти та вміти отримувати свідоцтво авторського права на програму для ЕОМ.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Досконало знати історію виникнення інтелектуальної власності; поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони; поняття міжнародної охорони інтелектуальної власності; розуміння авторського права та суміжних прав; патентне право; розуміти та вміти отримувати свідоцтво авторського права на програму для ЕОМ.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

Дистанційний курс дисципліни розроблено у системі дистанційного навчання Mentor, яку впроваджено в Національному аерокосмічному

університеті ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», доступ до курсу за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=219>

11. Рекомендована література

Базова

1. Туркін І. Б., Манжос Ю. С. Авторське право у програмній інженерії. Конспект лекцій. Для спеціальності «Программная инженерия». 2012. – 120 с.
2. Кузнєцов Ю.М. Патентознавство та авторське право. К.: Кондор, 2005. – 428 с.
3. Коссак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Київ: Істина, 2007.
4. Мантул К. В. Право інтелектуальної власності. – Кіровоград, 2005.
5. Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи зареєстрованої топографії інтегральної мікросхеми: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 8 // Офіційний Вісник України. – 2004. – № 2. – Ст.38.
6. Закон Укр. – «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» від 15.12.1993 №1543 – XII (зі змін. та допов.)
7. Закон Укр. – «Про правонаступництво України» від 12.09.1991 №1543 – XII (зі змін. та допов.)

Допоміжна

1. Крайнев П.П., Работягова Л.І. Патентування винаходів в Україні / за ред. П.П. Крайнева: Монографії. К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2000. – с. 340.
2. Право інтелектуальної власності: Підручник. / За ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. – К. – 2002.
3. Основи інтелектуальної власності. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. – с. 578.

12. Інформаційні ресурси

1. www.sdip.gov.ua – Державний департамент інтелектуальної власності
2. www.uacr.kiev.ua – Державне підприємство «Українське агентство з авторських та суміжних прав»
3. www.iipl.ukrpatent.org – Державний інститут інтелектуальної власності
4. www.ip-centr.kiev.ua – Державний центр інноватики та патентно-інформаційних послуг
5. www.ukrpatent.org – Державне підприємство «Український інститут промислової власності» (Укрпатент)